

B. TOMOS HAJNAL

Csaláning

B. Tomos Hajnal

Csaláning

Versek

2017

A fedőlapon Hajdú Mónika fotója
A szerző válogatása; szerkesztette: Cseke Gábor
Kritikai értékelések: Lendvay Éva, Cseke Gábor, Kapui Ágota

Tartalom

Összetevők
Minotaurusz ellenében
Februári hangszerezés
Szoba-négyzetben
Tavaszhajtó
Már enni is elég
Hajótörött kérdése
Útban a legenda felé
Anyaság
Kései Faust
Verskaszting
Fókusz
Évelő
Csak hidd a szárnyad
Lehetnék te
Genezis
Boldogság az utcán
A kamra előtt
Vasárnapi séta
Rossz helyek
Elesett vár
Költözés
Valaki elment
Vasárnap délután
Kárörvendők
Fehér sor
Fejtetőn
Suttogások indulás előtt
Már régen
Megrendelt jövőd
Egyszer beáll a csönd
Adjatok világot
Halott táj
Tábori dal
Gyermekszemmel
Megszületőben
Felmérés
Szemfényvesztés

Gyász
A nő
Tavaszi, nem csak elméletben
Éjjeli jégeső
Életrajz
Világvég, apránként
Jóakarók
Hiányok nyelvén
Helytelen folytatás
Pazar tavaszi miniatűrök
Tudatlanok csatája
Kamaszok
Kifestős
Függőhidak
(álmomban beszélek)
Betűadás
Támaszaink
Halandók éneke
Utam
Lépések
Utolsó sorok
Néma szólamok
Utazás előtt
A dal
Hol vannak?
Fölösleges záporok
Rémlik, hogy tavasz
Hiányzó nap
Olyan jó, avagy ballada a máról
Gyötrelmek szobra
Lakomátok
Szó gyanánt méreg
Most értem
Kék helyett
Félem a légnyomást
Csodálkozásod
Nosztalgia
Pünkösöd
Ablak mögötti világ
Küszöbön
Fel
Nyolc kép a lugasban
De profundis

Bújócska
Szürke nap
Mikor megered az eső
Kiégett áramkörök
Visszatéréseid
A Csomolungma jégcsúcsa
Vérrel rajzolt köröd
Ingyen-arany
Miközben
Csak egy szóra
Szépia
Elhallgatott szó zöldje
Az öreg halász álma
Kisember nótája
Hiány
Jövendölés
Csak felezővonalig
Eredendő
Madarasdi
Mint mikor földet ér
Hajnali hangpróba
Magánnyomozó
A ház
Most mondom
Üzenet
Tengerparti fecnik
IMPRESSIONS SOLEIL LEVANT
KÉRDÉS A RÓZSÁRÓL
ÖRÖKÖLT KERT
GYÖNGYÖT LÁTNI
KILÁTÁS AZ ÁGYBÓL
ÁLMATLANSÁG
IMA
SZONETT A HULLÁMOKHOZ
TŰNŐDÉSEK
MEGTÉVESZTÉS
HARANGOKBAN
MA
A kagyló
A harmadik kívánság
Trójai éjszaka
Az, ki csillagot farag
Bökvers
Különbség
Éjjeli metamorfózis

Madárhang
Egyensúly
Szememmel nézi
Közbeeső kétely
Egyről ne kérj
Pillevadászat
Még látok
Madárfiak
Paprikajancsi halála
Csaláning
Emberből szobrot
A tipp
Selejtáru
Örökre befejezetlen
Variáció egy ars poeticára
Halálközelen
Tánc mint hit
Desdemona és a zongora
A hamu féltekéjén
Tájkép Van Gogh-gal
A kígyó jegyében
A lejtő művészete
Ősz hegedűre
Térkép
Farkasok éjszakája
Babona
Úrvacsora ecettel
Fekete kaméleon
Őszi dimenziók

Kritikai értékelések /Lendvay Éva, Cseke Gábor, Kapui Ágota/

ÖSSZETEVŐK

Jegyek, miknek
jelentését
senki sem tanította,
tökéletes formák,
melyekből kizárnak
hiányosságaink,
hasonlatosságok, melyek
nem ismerik
az eredendő képmást,
kérdések, melyek
minden kövületben
istent kutatnak.

MINOTAURUSZ ELLENÉBEN

Nem áldozatként,
mint számadó önkéntes
kell oda lemennem,
az egytörzsű, a sokkarú
útvesztőbe,
mely emlékezet óta
követeli vérem,
mindig fényre igyekvő
velőm' áhítja,
osztotta erőm
bűzös labirintusokra,
hol nem emberi szemmel:
agyalapi mersszel
kell látni,
kivájni az önszabadulást,
felszentelt karddal metszeni át
a száz oduból hívó
(ki tudja mi végre?)
bika-félsz torkát,
belevágni, mint tükörbe,
mely végig rejtegette
torzszülött másom:
az alvilági szörnyet.

FEBRUÁRI HANGSZERELÉS

Fent szürke felhőzet
s fekete aszfalt alatt –
köztük fésületlen hószálak
monoton zuhataga,
mint mikor
ugyanazt a billentyűt
ütögetik napok óta
egy kopott zongorán
s a vén falióra
rég megállt.

SZOBA-NÉGYZETBEN

Milyen furcsa! Átvérzik
falamon az utca:
ne mondhassák:
magamra hagyott gondommal
a kortárs-szemforgatás.

Pillám rebben:
halkul egy motor,
fénycsóva vetül a kerítésre,
de nem csengetnek –
nem jön barát, rendőr,
végrehajtó,
két napja nem nyikordult meg
az ajtó.

Mert rámjön néha az inger,
hogy kibeszéljek titkot,
tébolyt, sebet,
mi időnként színültig dagad
s egy gyámoltalan köhintésre,
mint epe, kiárad.

TAVASZÓHAJTÓ

Álmomban fekete harkályok
zöld tetőt ácsoltak,
alatta, mint némafilmben
csikók kerengtek
(pázsit nyelte el könnyű trappjuk')

Túnt, hogy angyal lépkedett
méla keccsel
s minden kibukó ibolyát
kékre ütögetett.

Én felhő-szürke voltam
s mint viseltes lepedőt,
egy ágnes-arcú szellő
kapdosott-mosott
bűntelen-fehérré.

MÁR ENNYI IS ELÉG

Összeseperni az asztallapra
szóródott morzsát,
percekig elidőzni
napnyugta után fázósan,
de még a szífoszlányok bűvöletében –
nem kulcsra zárni a kaput,
(mitől is foszthatnának meg?),
óvatosan masszírozni a szemgolyókat:
bírnák még ki az esti filmet,
az álmok berendezkedését
s aztán egy újabb
(még csak egyetlenegy)
reggel selyemsiklását,
át a zsalu résein,
mint hosszas láz hevét
enyhítő borogatást.

HAJÓTÖRÖTT KÉRDÉSE

Az óceán már
bálnáit is partra dobálja,
mint ki langymeleg
levesből lötyyint
ki legyeket.
Sikolyom miért bíznam
könyv-palackra?

ÚTBAN A LEGENDA FELÉ

Por, szivárvány,
teve-hiány,
nincs egy fűszál,
mely biztatna:
van feltámadás.

Sugarak szűrnak
hátba mint áldozat-vadat –
nem kétséges: egyedül vagyok
most, hogy végső céloom
felé araszoljatok.

Talán jó lenne
s még időmből is telne,
mint ó-egyiptomi,
nem-jellel ellátni,
ködbe veszejteni minden bűnömet.

De marad még mindig a legenda,
– örökzöld elvarratlan szál –
énekekkel rázom fel halottaiból
az ember fiát.

ANYASÁG

Ledobtad testemet,
mint zöld burkát
a túlérett gesztenye –
eremmel, véremmel
léptél meg, jól tudod,
ott lakom bőröd alatt
serkenő erődben,
ismerős félszedben.

Csak a szó maradt nekem:
verssé fonni hiányod
szétzilált fűtjeit.

KÉSEI FAUST

Harapj szalonnát,
füstölt kolbászt,
nem múlik ezen
bűneid súlya –
hiszen tudod,
már sokan kipróbálták
aranymentségül
a vega-kaját.

Egyszer úgy is elfogy minden:
vizedet a halak felisszák,
hasadból hernyók
rágják ki a káposztát –
s akkor már kit érdekel,
hogyan merre megy
halálra táncoltatott lelked?

A porból-porrá eredménye
mindig csak egy:
tested táplálja
alulról a vetéseket.

VERSKASZTING

Kinőtte betyáros gúnyáját,
kalapja viruló rózsáját
tapodta porba
s nem fogant újat –
elrágta rímeit,
mint ósdi pipaszárat,
megunt jelzőit
most toldja rikító koptatókkal.

Nézem, amint anorexiás
mondatsorok parádéznek
olcsó rivaldafényben
s egymásnak tapsolnak
unott-vérszegényen.

S akkor mi legyen versem?

Úrfelmutatás beduinok előtt,
manna-eső a pusztában?

Mint lerobbant urak vargája,
újrahasznosíthatnék ezt-azt,
mikénteken alakítanék hajszálynit
s egy átszabott zsebbe
csempészném lelkem
(ez még mindig ütős lehet)
– próbáljon szerencsét –

FÓKUSZ

Azt kérted,
higgyek benned,
mintha érteném
azt is, ami láthatatlan.

Azt mondtad,
ugyanazt a villanyégőt nézzük
mindketten, csak más-más szegletből –
hát meg kell értenem – magyaráztad –
ebben az a szép,
hogy minden ébredéskor
tekintetünk egyazon pontban találkozik.

ÉVELŐ

Szantálok karjával élőködök,
kérges arcán
növesztek gyöngyöt
tudva már:
a sóhajnyi nyár elfogy,
mint ködben a láthatár.

Ami marad mégis
földben és télben,
a magamat folytató gyök
minden történés mögött:
meg sem kell szólalnom,
máris újat növök.

CSAK HIDD A SZÁRNYAD

menni fog,
hidd el,
ha már szárnyad
ég felé bomlott,
sóhajnyi is számít
a föld felett,
csak el tudd rúgni
magadat tőle –
fél szárnyal,
s fél lábbal
történéssé teheted
a régi vágyat,
mikor szállnál
de még kapaszkodsz,
tudd, hogy átléphetesz magadon
nem a teljesség ködébe,
csak kötelék fölébe
pár arasznyit oda,
amit réges-régen
gyermekszemű képzelgésed
valahol megteremtett.

LEHETNÉK TE

Az lenne jó, ha testünket
mint valami ceruzarajzot
minden érzékünk teréből
kiradírozhatnánk –
akkor szellemeink átjárnának
egymáshoz látogatóba,
kényelembe helyezném magam
egyik csöndes ábrándod pamlagán
és érezném,
amint egy tavaszi emlék,
mint langyos tejsöpp
lecsordul szíveden,
vagy feltartóztatnám
valamely éretlen indulatod',
mielőtt rászaladna hebehurgyán
egy forgalmas esemény tejútjára.

Élhetnék épp mint te
és te egészen bennem,
mikor elsiratod a holnapot,
meg azt, aki nélkülem leszel.

GENEZIS

Néha arra gondolok,
engem is egy futó
eső fogant –
egy unalmas, latyakos
koratavasz,
mikor a paraszt
nem vethetett,
nem járhatta a rétet
és a csönd miatt
belefeledkezett a pipázásba –
mert ilyenkor tellett időből
utókort teremteni.

BOLDOGSÁG AZ UTCÁN

Egy borostás arcon
láttam meg a boldogságot
– vakságból gyógyult gyerek
látja így először az eget –

ott feküdt lazán,
mint kiben pár perce
már elkezdődött
a túlvilág,
gyöngyöző homlokán
most simulna semmivé
jó s gonosz közt
a törvényes határ –

ott feküdt a boldogság,
feje félig telt palackon
álmodta, mint csecsemő
a puhán duzzadó emlőt.

A KAMRA ELŐTT

Anyám ment el előbb,
vagy inkább csak bezárkózott
egy sötétkamrába –
(sokáig úgy tett,
mintha nem hallaná dörömbölésem')

Később, mikor épp
gyógyszerért futkostam a városban,
apámat is átcsempészte oda.

Most ketten hallgatják
éjszaka-hosszán,
amint fel-alá járok
s bennem felejtett csontjaikat vonszolva
őket szólomgatom.

VASÁRNAPI SÉTA

kimért léptekkel
szinte erőszakolt nyugalommal
elsétálni a sörszagú bódék előtt
néhányszor felpróbált mosollyal
fotózkodni
a szökőkút előtt
mintha csak véletlenül
szemügyre venni
a legfrissebb mintákat
alig serkenő idomokon
aztán már terel is a
HÉTFŐ
rácsaink mögé
megkeresni ki-ki
a maga banánját.

ROSSZ HELYEK

Mosolyogva pózoltál,
amikor mögötted valaki
szarvakat aggatott rád,
akkor hajoltál le éppen,
mikor a nagy tojás-nap
púpként kuporodott hátadra,
vagy a félhold pont
a fejed búbjára,
mint lyukas bohócsipka –
szóval úgy kattant el néha
az emlékedet szobrozó gép,
hogy rosszkor voltál
a rosszak helyén.

ELESETT VÁR

Visszhangtalan kóvályog
a harci riadó,
suttyogó szellemek,
penésgombák lakják
a kihalt termeket.

Ma még visszatűzöm
a kilőtt szélkakast,
kijavítom a várkapun
hasított rést,
egy-két beomlott bástyatetőt,
de tudom,
fogytán a tartalék
s csak napok kérdése
a kegyelem-lövedék.

KÖLTÖZÉS

mintha csak száraz gallyal
rakná meg a rögtönzött
máglyatüzet,
rádobja a régi-szép
ábécés könyvet,
a születésnap ajándékot,
(„soha el nem múló szeretettel...”)
az elemiben kapott
jutalomkönyvet,
az angyalfiát és a
három kötetes may károlyt,
feláldozza jókait,
verne gyulát és mikszáthot,
kosárszám hordja
régi mestereit,
ősz szakállú, nyájas mesélőit,
a jövőbe látót
és a titkos tanácsadót –
akár a száraz gallyakat...
mert új lakásába nem fér be
a könyvespolc
és amúgy sem...

VALAKI ELMENT

egy nap, amikor
súlyos kupacokba
halmozzák az
agyagos földet,
amikor esik az eső
s a gumicsizmák nyomában
tócsák gyűlnek –

egy nap, amikor
a sírásó káromkodik
s alig várja, hogy
nyisson a kocsmá,

az élők csak suttyognak
összedugott fejjel:
ezúttal is kivételek voltak,
az Élet kegyeltjei.

Összehajtogatott bankókat
dugdosnak a
szépen faragott dobozba,
mintha borraivalót csúsztatnának
egy finnyás pincér zsebébe.

Olyan, mint a többi
ez a nap,
csak egy valaki
elment közülük
meghalni

VASÁRNAP DÉLUTÁN

Az idős asszonyok
már nem pletykálnak,
ha összejönnek.

Kanálnyi sörbetjük ázik
s gyakran a kávé is kihűl,
míg szótlan szöszmötölnek.

Mint ki hallgatag vizekbe merül,
egyikük verset olvas
rég elnyílt szerelmekről.

KÁRÖRVENDŐK

Boldogok, ha csillagod
a mélybe szédül,
s minden kapaszkodód
szakadékba térül –
ha kiáltasz
de nem felelnek,
eltévedsz
és nem keresnek.

Boldogok, mint viharfelhők
ha duhaj kondába verődve
árnyat vethetnek a földre.

FEHÉR SOR

Napjaim mint fegyelmezetten
sorakozó fehér öregek
gyűlnek – elfedi őket
az újszülött perc:
visibál, véretem követeli,
kilök egy fény-éles mezőre,
melyet aztán fokozatosan
beborít az ismerős csatazaj.

Kapok és osztok,
mint kihűlő kávé
apad a vérem –
estig egy fehér öreggel
több lesz a sorban.

FEJTETŐN

tegnap a csapvíz
visszatért a gát mögé
a fák földbe dugták koronájukat
s gyökerük rügyezni kezdett
mint nagy rózsaszín esernyő,
tél közepén kinyílt a magnólia
ideleln felhőket szántottunk
a kiterített mezőn: én arra ébredtem,
hogymegy egy gyermek nézi
a kendőzetlen napot szememmel

SUTTOGÁSOK INDULÁS ELŐTT

Torony-messzeséget szomjazol,
de még nem ittad
öreg parasztházak leheletét –

hallgasd szíved csendjét,
mielőtt húségről beszélnél
s két szárnypróba között
mérd fel a föld súlyát.

Magasságot is csak úgy
tapodjál,
ha már talpad alá gyűrted
a lenti világot.

MÁR RÉGEN

Reggelente valaki
giccsesre fényezi a napot,
hogy láthatóvá váljon
a szurkos kifutó,
hogy magadra vehesd újra
a lét foszló gönceit.

Elhaladtodban már megszoktad
a pincelakások hullaszagú
leheletét,
már régóta átlátsz
a restaurált lehetőségek
válaszán,
már fel sem teszed kérdéseid'.

MEGRENDELTELT JÖVŐD

Hiába, olyan folyó
partján születél,
mely nem termelt aranyhalat –
vagy ha mégis,
akkor kissé alább, a völgyben,
vagy mélyebben,
mindenképp másnak –

te szerencsének hívtad,
ha sovány ebéded
néha kifoghattad.

Mégis jó volt álmodni vele,
délutánonként az árnyas
parton heverve,
mikor megrendelhetted nála
mesés jövődet.

EGYSZER BEÁLL A CSÖND

A versben egyszer
elhangzik az utolsó szó,
mint élettelen kígyó
nyújtózik majd a szóvégi betű,
aztán mindent lezár
egy pont (vagy ismételten
a csökönyös kérdőjel)
meg a szerző szignója,
akár végrendeleten
a sötét bélyegző.

Egyszer a versben is
beáll a csönd
s ezen a hosszas harangozás
sem segít.

ADJATOK VILÁGOT

Osszatok rám is országot,
világtalálkozót,
szennyezett folyóvizet,
menhelyt, idegenlégiót,
elárvult falvakat,
kivert kutyát,
mint ahogy én is adom
napestig minden sejtem,
velőm termését,
egész-magamat a Földnek,
halálom árát az eljövőknek.

HALOTT TÁJ

Csonttá szikkadt tűzfalak,
rozsdát nyáladzó kilincs,
csupa volt,
múltidős eposz,
csupa letarolt történés,
kirekesztett hangzó,
csillag-szemek alatt
hamvadó martalék –
csak az eszmélet párállik,
mint feszület tövén
a hervatag csokor,
mint hullából
az utolsó lehelet.

TÁBORI DAL

Nem érzem lábamat
a rárohadt bakancsban
nem látom utamat,
nevenincs okokban.

mikor tolták ki jobb szemem,
nem tudom –
de végvári dalokból
tanulom,
hogyan kell
szemből fogadni
a lövedéket.

Még néhány csont-venyige
a közös tábortűzre:
sejlik csillagom hullása
a parttalan ködben.

GYERMEKSZEMMEL

Akkor még élt
a bordád mögé
vackolódott állat,
meleg volt a lábadat
biztató föld,
rügyet, piros bogyót
ígérő savak keringtek
napnak kitárt sejtjeidben –
akkor még láttad
a magától gyúló csipkebokrot,
amint éj közepén
fényt kiált a pusztába.

MEGSZÜLETŐBEN

Ott vergődöm még abban,
kit nyelvtelenné rugdostak,
kit kavicssal tömötten
tóba vetettek,
mint lerombolt templom harangját –
ó, már csak egy nagyobb kő kellene
talpam alá,
csak egy hold-vonzotta hullám
lendítése, hogy felbukjon az,
ki belőlem leend –

istentelenek, buldózerek dacára,
a folyton mélyre húzó gének
maradékában érzem:
még ott van
(talán csak hárttyafal mögött),
megszületőben.

FELMÉRÉS

Most vagyok álma annak,
ki hajókürtök, nyelvtépők,
ifjonti érlökések ellen
gödröt vájt lábának
az anyaföldben.

Most vagyok múltja annak,
ki testét is leveti majd,
hog्य szárnya nőhessen
a költött szónak.

SZEMFÉNYVESZTÉS

Nem csap be
az egyenletes szívverés,
a kétszer is ellenőrzött
pilóta-vérnyomás
csibészes kacsintása –
nem hiszem el
csontjaim olajozott,
gyanús fürgeségét
s a bordák mögött
nyújtózó lusta derűt:
szemfényvesztés mind,
csak fegyverszünet:
démonok ravasz készülődése
a holnapi lerohanásra.

GYÁSZ

Ma az egyetlen idő
fekete.
Mint karvastagságú gyökér
egy horror-filmben,
tekereg bensőmben –
szinte hallani,
amint recsegve utat tör
magának a bordák közt,
véreget szürcsöli
s burjánzik, sarjad
belőle, mint korlátlan
húsevő növény:
a gyász.

A NŐ

Nagyjából akkor, amikor
az emberek már túl voltak
a reggeli kávé
és kábán rajzoltak ki
a fényt sarjadó térre,
tűnt fel a NŐ,
(nem az a szabvány-szépség)
arca, bokája semleges,
a levegő mégis remegett
körülötte,
mint áramra kapcsolt
kísérleti agyvelő –
úgy szelte át a teret,
remegő orrcimpával,
meg-megvonagló lábikrával,
akár egy betöretlen csikó –
szóval az a fajta,
kinek illata belopja magát
a becsületes családapák takarója alá
s megrontja a sétáló öregek
langymatag nyugalját –
a NŐ
aki miatt gyanútlan járókelők
költővé szellemülnek.

TAVASZ, NEM CSAK ELMÉLETBEN

És megjött a nap,
amikor minden hajlamos
a szülésre: a fény, a tavalyi gumó,
süppeteg síkok
s a visszafoghatatlan megtörténik,
nem csak elméletben –

megrepednek a burkok,
nyáladzik a csiga-ajkak suttogása,
kibukik a holnapi színek gyöngy-feje
s te csak állsz
az újszülött illatok zűrzavarában
mint távoli rokon,
ki most huppant le
egy kapadohány és halkonzerv
gőzében pácolódott vonatról –

azt hiszed,
ha most bedugnád a füled,
s hályog ereszkedne szemedre,
így maradna minden:
a tulipán könnye,
ez a tavasz és te
örökre,
nem csak képzeletben –

ÉJJELI JÉGESŐ

Az éjszaka
nyáj poroszkált át
a város lámpái alatt.

Apró paták sorozták
a szikkadt aszfaltot
mint kitartó jégeső,
– sorra nyíltak ki az ablakok –

Ormok komótos nyújtózása,
furulya álmatag sóhajtása
lakta be rövid órára
a szürke házközöket.

Egy nyáj poroszkált át a városon
és itthagyta
az ázott bundák szagát:
– vér-meleget
a kihűlt beton-testben –

ÉLETRAJZ

Útjaimat hegyek
torlaszolták
s azokon alig sejlő
ösvények,
kapaszkodó gyanánt
csipkebokrok
szoknyámba tépő
sövények –
bokraimon parancsra
nyelvelő lángok,
éjszakák csontjait robbantó
átkok,
s én bőrömmel ízleltem
minden szilánkot.

VILÁGVÉG, APRÁNKÉNT

Mivel még nem készült el
minden hely (lenn és fenn),
még ácsolják a gondtalan
paradicsomi fészkeket,
mivel késik a beígért
szivárványos felhő
s a belőle szitáló megváltás,
azért történik meg az apokalipszis
egy-egy hálószobában,
vasfüggönyök mögött,
kisebb földrészek exodusában,
egyszóval apránként,
néha félreérthető részletekben.

JÓAKARÓK

Minden mozdulatodat fricskázzák,
félútról visszahívnának
meggyőzni: ne arra,
most épp nem esedékes,
vagy másé már az érdem.

Csak mikor hirtelen
elrugaskodással úszni kezdesz,
néznek utánad
csalódott-irigyen.

HIÁNYOK NYELVÉN

Hiány egy madárka-hangú ébredésben,
anyai pillantáshoz hasonló
szírom-érintésben,
két szó közt
az egyenes szembenézésben,
hiány egy mérgezetlen alma ízében,
holdfény tiszta vízében,
szomszédságban,
megtérésekben,
ágyoszélre ereszkedő,
csöndes beszélgetésekben –
úgy tűnik, hogy immár ez lesz örökre
egyre nagyobb, üveglő halmokba gyűjtve,
ez tart ki mellettünk,
mint ablakon túl, a száguldást kísérő táj,
mint naprakész valóság válasza
tökéletes álmainkra.

HELYTELEN FOLYTATÁS

Játékos sugár libben
át a hajnali zsalun
– szélhordta szírom –
lapoz a feldúlt asztalon,
mint mosoly
az ajkak hasadékán,
lopná be magát
a barackszín-folytatás –
de az éjszaka
már minden oldalt teleírt
sötét rímeivel,
ahogy dagadt erek
szövik át
a viaszos testet.

PAZAR TAVASZI MINIATÚRÓK

Falfehér távokon
oldódó éjszakák
s a szellem pillanatnyi tétovája,
mint pókselyem-szálon
függeszkező harmatcsepp –

kertek torkában
hasadó hajnalok,
virág-órák nyelvén
csöppenő hófoltok:
LÁTOD
mint buknak ki
rögök vadvizéből
esendő homlokok
s szitálnak, szitálnak...
földiekre pazarolt
isteni mosolyok.

TUDATLANOK CSATÁJA

Minden ütközetben,
várakon belül
és rossz leheletű alagutakban,
felszínen és láthatatlan',
a letarolt mezőn szanaszét
kimúlt legyőzöttek
és vállra emelt győztesek mellett
mindig vannak semlegesek,
fejüket kapkodó tudatlanok,
akik csak a csatazaj üvöltésére
neszelnek fel,
hagyják abba napi tevés-vevésüket,
akikből csak túl későn,
immár árkok mélyén,
vagy falnak szorítva
buknak elő a kérdések
amikre
soha senki nem felel.

KAMASZOK

Kipörögnek az utakra,
hópöttyös terekre,
egyre többen,
mint hosszú tél után
izgága bogarak,
még a gyárban felszaggatott
farmerek feszülnek combjaikra,
pattanások ütköznek arcukon,
– napon bomló rügyek –
és csak jönnek
minden sarok mögül
zsivajuk hömpölyög a járdákon,
félre kell húzódnod
a házak keskeny kalapja alá,
akár a hirtelen megeredő
jóságú eső előtt.

KIFESTŐS

Akkor még bőkezű-tág
volt a világ,
kert egy kifestőkönyvben.
Benne vonal-fák
és átlátszó üveg-rózsák –
középen ház
(a mienkhez hasonló)
göndör fürt a füstje
s bizonytalan kézzel
húzott ösvény
(a küszöbig futott)
Ott állt anyám,
kezében ceruzás doboz.
Biztatott:
színezzem ki bátran a világom.

FÜGGŐHIDAK

Valaki megteremtett bennünket,
(talán csak életben hagyott?)
pacaként lapító pontokat,
keszeg zárójeleket,
hajukat lobogtató,
labdaorrú kérdőjeleket,
mint özönvízből előbukó
szétszórt szigeteket
és ránk bízta, hogy
szavakat vajúdjunk
éhségből,
ölelés-hiányból,
láthatár-kémlelésből,
árvaság hidegleléséből,
éneklés-kényszerből,
olajág lengetéséből,
vágyak pipafüstjéből
másfelünk holdarcából
kötéllé font szükségéből :
az egymást-értés városához
ALKOSSUNK függőhidakat.

(álmomban beszélek)

rohadt szalma alól bújok
bogarat üldözni halálra
bogarak mégis a torkomban
újra mások szavára – hapták
mondom mégis rettegéseim
így szerzem undok sebeim
kényszernek nevezve – írok
harangok nyelvén inog
kerget, összever, csábít
agyak mocska – elmos
hogy lehessen itt okkal
– nem szakadt gyomorral –
fényre vergődni

BETŰADÓS

Mikor kifordulnak,
mint sarkukból az ajtók
felmart égtáj-arcok
s világtalan óvatosságod
fókuszában vagy egy szál homokóra,
magadból magadba szemerkélsz
sav-gyanút: talán tényként
fogantál valótlant,
talán hazudtál,
vagy tetem-igazakat mondtál,
nem mindig gyötört
angyal-ököl, ha jött
a friss tüdejű átfúvás –
talán szétszedted már
a szeretet minden játékát,
mert hitted is, hogy játék,
egy használati tárgy az,
mi összetart két kezét
és burok lehet a mag felett –

Most istenektől koldulsz öleléseket,
hogy holnap szétszórhasd őket,
oszthasd számolatlan:
b e t ű n k é n t.

TÁMASZAINK

Mikor kicsavart végtagokkal
megtérünk agyrémeinkből,
s dülöngve kapaszkodunk
az utolsó rögökbe,
akár saját emlékeink
porladó keresztjei –
az egyszerű igazságok
állnak mögénk,
szitálják ki belőlünk
önző gyűjteményünk hamvait,
olyanok mint a kenyér
a levegő
s a gerincét talpunk alá
egyengető út.

HALANDÓK ÉNEKE

Volt idő, mikor
mennybe mentek
s csak vérrel
és vízzel itatott
lepleiket hagyták
a hiszékenyekre.
De mi,
az egyszeri életbe temetettek,
a hús falától
nyögő áldozatok,
keresztjeink napja
alatt kutyabőrként száradók –
mi hová rejtsük,
ki kezébe tesszük le
mint verejtékkal összekapart
csillagport:
áthaladásunk nyomát?

UTAM

Az ég térképe már kiterítve.
Ott vágtat árnyéktalan
a tüzes táltos,
nyomában fellegek pora –
vajon hány utat
jártak be helyettem
őseim, mágusaim,
testvéreim az űrben,
hányszor hét hívásuk
lepi be a csendet,
míg végre hallhatom,
járhatom az egyszeri enyémet?

LÉPÉSEK

Tárt keblű terekhez
szokott lépteid
előbb utcákba szorulnak,
aztán zsebkendőnyi udvarodba –
végül szobád átlóján,
fáradt őszök felezővonalán
állva tanulod meg
a helyben topogást,
mint gyümölcs
a beérés nyugalmát.

UTOLSÓ SOROK

(Ady emlékére)

Immár bevégeztetett:
csak esélye voltam a szónak
egy korhadó korban,
csak kép egy hátlapon,
kiugró pofacsont
s hunytában is izzó
parázs-szem –
közben az Ő szeme marad
szavaimba öelve
itt, a verseimben
s a versek
világ kényére hagyatva –
csipő-libbenése,
keze fején
a lükető lila ér
már nem enyém.

Ez itt benn csak hamu,
nagy tüzek maradéka,
mit egy éji szél
majd a végtelenbe röpít
s jönnek, közelednek
csönd-neszezésben
a szederjes fellegek.

NÉMA SZÓLAMOK

Nem bölcselet ez,
sem renyhe hallgatás,
merengések lépja
egy csönd-puha éjszakán,
inkább nagy, barlangszájú Ó
melyen át nem jön ki hang,
mikor minden özönre feelve,
csak bámulsz üresen a mennyezetre,
mint kiről lekopott
minden alakítás
s egyetlen szerepe maradt
az alapállás –

mértéktelen pontban állsz,
örök éjszakák fókuszában
s magad sem érzed,
mint indul el ujjad alatt a toll,
buggyan ki,
csermelylik belőle a sor,
mint gregorián:
egy torok ezer szólamán.

UTAZÁS ELŐTT

Azon a reggelen,
amikor végleg elszánta magát
az utazásra,
apám utoljára
még elsántikált az ablakig,
azon az egyetlen lábán,
amit a megénekelte,
vastapsos,
kenyérkartellás,
hatosekéjű
csodás ifjúságának
történelme meghagyott.

A DAL

(Picasso festménye alá)

Lépj át
a lábukkal ég felé
kalimpáló lovakon,
a táncba csavarodott
kígyóhajú nőkön
és a szétdobált hegedűkön.
Emeld fel a kardot
és vágd el
a sarokban gubbasztó
miniatűr hattyú nyakát,
hogyan csorogjon belőle
a dal.
Egyébként hiába
nézed a képet.

HOL VANNAK?

Ma már útlevel
sem kell hozzá,
elrepülhetek Párizsba,
abszintot ihatok
egy finom, hosszúlábú pohárból
mint Gauguin,
valamely félreeső kocsmában,
aztán egyetlen nap alatt
görkorcsolyán bejárhatnám
a Louvre összes termét –
*mé ou sont, ou sont**
régi szemem
zöld fényű havai?

* *hol vannak (fr)*

FÖLÖSLEGES ZÁPOROK

Pocsolyába lépsz,
de nem veszed észre:
sietsz,
ütközöl a többi rohanóval,
nem rándul szájad
„bocsánat”-ra.
Megszokásból átröppen tekinteted
valamely kirakat füst-üvegére:
megnyúlt, torz alakod válaszol
elsuhanóban, de már nem látod,
nem érted
a záporként rád köszönő utcát,
mert sietsz ma s holnap is,
bár rég tudod,
hogymindhiába.

RÉMLIK, HOGY TAVASZ

Aszfalton guruló mindennapjaid,
hétfők, keddek unalmas,
poros kirakatai,
füstszerű ablakok mögül
réd üvöltő metál –
már csak rémlik,
hogyan tavasz van,
naplár szerint galagonyavirágzás
s a reggeli fényceperészen
átvérzik kamasz-nyírek közt
fogócskázó kacagásod,
érkező gólyák
hangos ünneplése,
nadasok, lombok, fecskefüvek,
azok a réges-régiek.

HIÁNYZÓ NAP

Ez a nap,
bármilyen szögből nézném,
semmit sem üzen:
nincs százada,
utcája, évszaka,
se hangja –
mintha fekete-fehér
némafilmet néznék
az ablak képernyőjén.

Ha történetesen
naplót vezetnék,
a keltezés alatt
ma üresen maradna
a lap,
vagy csupa letagadott
történetet taglalna:
ma nem énekeltem,
nem sétáltam a dombon,
nem láttam fecskét,
nem voltam képben,
ma nem voltam.

OLYAN JÓ

avagy ballada a máról

Minden olyan jó,
fény-érlelte szó,
délíig építettelek,
magamba kevertelek,
estig meg is álltál,
hulltomban kifogtál,
most állunkig a vállunk,
erek útján szállunk,
kőbe törve szájunk.

Minden olyan jó,
kenyér és a só,
hangra nincsen visszhang,
velünk együtt porlad,
kő kövön sem marad.

GYÖTRELMEK SZOBRA

Egyetlen árok a homloka,
árnyékká merevített rándulás,
akárha ő lenne a mindenkori
gyötrelmek fába örökített szobra –
mennyire fáradt,
arca mintázza a kialvatlan sodródást,
mint folyók tükre
a rengeteg kő-marást –
rég lehetett a pillanat,
mikor megpihent
egy ernyedt mosolyban.

LAKOMÁTOK

Bevallom, én kezdtem
véres lakomátok,
azt hittem, majd értetek,
ha szívem zabáljátok.

Cafatonként dobtam
húsom oda,
egyetlen-szép májam
lett a köz falatja.

Hittem, ha kinyújtott tenyéren
kínálom párolgó dobogásom,
közelebb ódzkodtok,
mint éhes vadak
ha koncot szimatolnak –
de csak biztos távból
szívtátok ki velőmet,
mint kiket nem elégel
maradék: lényegre törtetek.

Egyszer vége lesz műveteknek,
tudom, olcsó kocsmá,
az ég is bezár –
de ember voltam valaha,
szálka mindenek szemében,
hagyjatok annyit belőlem,
miből egy tisztas halál jóllakhat.

SZÓ GYANÁNT MÉREG

Előbb csak a tördöfés
zaja mellkasodon,
aztán a szétfroccsenő
szótagok alattomos kóválygása
tölcsérsékként nyíló terekben,
mint soha földet
nem érő szilánkok szisszennek
végtelenszer a fülekbe.

Nyelv helyett fullánkot nevelnek,
szó gyanánt, mérgeket kevernek,
véredbe mártják tollukat,
ha írnak örök gyalázatodra.

Ők úgy köpnek arcodba,
mint kő ha csapódik
semmi egéből a sima tükörbe,
soha nem látod többé egészben.

MOST ÉRTEM

L. É. emlékére

Csak sodor egyre a zenit,
napok mossák el képedet,
mint sivár part marad itt,
a tűnődő emlékezet.

Lezárt ajkaid nyitnám: könyved
(titkodat mélyről lehelő)
most értem először könnyed:
holtat a parány túlélő.

KÉK HELYETT

Amikor nappalok
unalmas havazásában,
falak visszhangtalan
szorításában
egyre csak vársz
egy baráttra,
aki nem érkezik meg
talán már soha –
úgy érzel, mint festő,
ki hirtelen ráébred,
hogy munkája során
mindvégig összetévesztette
a kéket a zölddel.

FÉLEM A LÉGNYOMÁST

Azért szívom be reggel
a frissen vasalt blúz illatát,
ízlelem az első csésze
kávé zamatát,
mint rég áhított áldás
minden szavát,
lassan kortyolva,
ne érjek végére túl korán –
azért félem a tűző napot,
a légnyomást
s az óra járását,
mert egy vadonatúj álom
ma teljességre vár:
ne térítse ki semmi
utamból a megérkezést.

CSODÁLKOZÁSOD

Valamit súgtál,
de nem értettem –
talán csak sóhajtottál.

Aztán félrebillentted fejed,
mint ki csodálkozva néz
valamit nagyon messze.

És néztél hosszan,
míg szemhéjad
le nem fogtam.

NOSZTALGIA

Nem a szürke váróterem
emléke szép,
hanem az emlékezés-
kibukás és a gyöngy
halk koppanása közt
lefutó pillanat,
amikor még bizonyosan
láttam, felülsz
a kopott-zöld vonatra,
amikor még tudtam,
mi a bizonyos.
Most is indulsz néha,
néha meg is érkezel,
hallom a gyöngy koppanását
kiszáradt szememen.

PÜNKÖSD

Bazsarózsa kerek feje pattan
– újabb fordulat –
mindig akad pár sápadt szál,
kivénhedt gyökér,
mely nem éli túl a telet.

Harangok zúgnak,
nagy csokrokban parádézik
a május – az üres edényeket
ilyenkor dobják ki –

Mint szál cigaretta
vékony füstcsíkja,
szivárog lassan a nyár,
vizek didergő óhajtása,
nagy csobbanások ideje
– mosolyogni kéne –

ABLAK MÖGÖTTI VILÁG

Kint az örök változásra
fogékony maszk,
melyet folyton befut
a téli-nyári máz,
kényére-kedvére pingál
a nyughatatlan láz –
most éppen ólomszürke,
millió túvel cseperész
s az ég lassan süllyedő léghajó.

Maradjunk itthon,
kéz a kézben itt ketten,
te és én vagyunk
az egyetlen ablak mögötti világ,
szemünkben fészkelő
csillagok alatt,
lábunkhoz dörgölöző tárgyaink
csöndjéből nézzük a vihart –
bár lehetnénk mindig így:
soha át nem festhető biztonságban,
téli-nyári húséges szobánkban.

KÜSZÖBÖN

A derű néha eljátszik szívemben,
mint békés gyermek a küszöbön egyedül,
tologatja a kocka-terveket,
szemet váj
egy torzra sikeredett gyurma-kezdeten
s feledi közben, hogy
mocskos szavak horzsolták,
penge-érintések sebeztek ujját
s most folyik,
szétmázolódik a vér
vadonatúj álom-babáján.

FEL

A csont, a velő
s a kis piros vasatom
már úgy süllyedne,
engedelmeskedne
a magma szívásának,
de valami minden reggel
idegesítő-élesen cirpeli:
fel, fel, fel!

NYOLC KÉP A LUGASBAN

(Pilinszky Jánosra emlékezve)

1.

Akkorra már kikértem kávéját
s a szőlőlevelek himbáló árnyékával
játszott a képzeletem.

2.

Talán a harmadik cigarettámnál
mondta: pfuj, ez a hőség !
és lágyan hullt a fonott karszékbe.

3.

Én szomjasan, akárha mező közepén
adnának hús vizet porcelánban:
felütöttem legfrissebb kötetem.

4.

És olvastam neki halkán, érzelmesen,
itt-ott kissé ropogtatva a rímeket,
mint ki csemegét majszolva nyújtja az élvezetet.

5.

Nem néztem fel, csak mikor
koccant a csésze az asztalon
s drága parfümje felém libbent.

6.

Valami időpontról suttogott,
miközben elnyomta csikkét és kiment,
szinte lebegett a himbáló árnyékok alatt.

7.

Néztem az üres csészét s kezemben
kissé remegett a nyitott könyv.
Egy göb akadt fenn torkomon.

8.

Aztán kissé hangosabban,
a lugasnak, az asztaloknak,
meg a bevetülő árnyékoknak,
olvastam tovább a verset.

DE PROFUNDIS

Akkorra már késő este lett bennünk
s a szavak fénye lecsorgott ajkunkon,
mint viasz a fogyó gyertyaszálon –

te süllyedni kezdtél
az üveges vizekben,
mint tetszhalott,
kimeredt szemekkel
bűvölted az átlátszó fedelet
s arcod színtelen,
tavalyi árnyakba révülten,
mintha csodálkoztál volna,
hogy körülötted minden rezzenetlen

BÚJÓCSKA

A játék már régen elkezdődött:
valaki a diófa mögé bújt,
vagy a fásszínbe,
valaki úgy tett, mintha hunyna,
vagy mint ki végül is megunta –
megint más azt játszotta,
hogy éppen megtalálták –

Későn, már túl az éjfélen,
néhányat közülünk
feloldott az eső illata
s puhán hullt alá
a hínáros kútba –
mi azt mondtuk ilyenkor
faképpel: hazamentek.

SZÜRKE NAP

Megunt felhők alatt
megunt utak
és félretaposott cipősarkak.

Ósdi a legfrissebb
gondolatom is,
mint a szemközi
szürke tűzfal.

Csak remélhetem,
hogy megjössz
és kivillan a nap foga.

MIKOR MEGERED AZ ESŐ

A föld alatt végül
minden rendbe jött.

Valami leleményes
törvény szerint
oszlik és párosul az anyag.

Fenn, az ég barázdáin
néha átbetorkálnak az árnyak:
megtörlik gyöngyöző homlokuk
és letekintenek a csillagtalan mélybe.

Ilyenkor elered az eső.

KIÉGETT ÁRAMKÖRÖK

Előbb a hangja múlt ki,
mint ahogy hófúvás
egyeníti el a völgyeket.

Halhatatlannak hitt versei
ott maradtak a hársfa alatt:
– szív alakú sápadt levelek –

Fenn a domb bársonyán
Kiégett áramkörök nyoma,
lépteink rajza kígyózik.

Tudom, ő már teljes kört futott be
nélkülem is,
mégis kísért a megszakított sugár
pillantás-kékje,
mint iránytalan gomolygás,
mint angyalléptű jelenlét.

VISSZATÉRÉSEID

Elég a lehunyt
szemhéj leple,
az utca, a ház, a tücsök
percnyi szinkópája,
hogyan kibukjon
márvány-homlokod
tünetménye
az esti tó ráncaiból
s már tapintalak,
hallom lélegzeted,
átjár szemed csillagfénye,
visszatér a kikísért halott
s újra hiszem a százszor
bizonyított hihetlent.

A CSOMOLUNGMA JÉGCSÚCSA

Amikor egy régi délután
esőtől csapzott hajjal
járták a domboldalt
s a csúszós fű miatt
lehúzták cipőjüket,
hogy ki ne csorduljon,
át ne csapjon fölöttük
az egyetlen-egyszeri,
a soha vissza nem térő
verőfény: az öregségről beszéltek,
amikor már szemüveggel sem
látják majd az újság betűit,
s ujjakkal tapintják ki
az idő múlását egymás arcán.
Kacagtak,
hisz olyan távolinak tűnt,
mint a Csomolungma jégcsúcsa,
ahova ők soha el nem jutnak,
amiről csak olvastak egy tankönyvben,
mint tudni illőt
az általános műveltséghez.

VÉRREL RAJZOLT KÖRÖD

minden felismeréssel
lépésnyit közelebb kúszik
a csigaérintésű éj

lopj szikrát a csillagtól
lángra lobbantani
évek kiszáradt maradékát

vállaid csúcsára feszített
ponyvával óvd – meg ne szökjön
pusztító nyelve,
percre ne bóbiskoljon

babkaró-sugarakkal
mint bűvös gyűrűvel
kerítsd be magad
csakazértis-virrasztásban
teleírt lapok gubája alatt
mégis-vacogásban
őrizd a tüzet

közelebb ne kerüljenek
vérrel rajzolt körödon
át ne lépjenek
a farkasfülű árnyak

INGYEN-ARANY

(Replika Cseke Gábor Űrszemét c. versére)

Idelent a föld színén
csak béke és nyugalom –
aranyat szór minden kéz,
arany a vízcsapom.

Nem sóvárog senki,
nem is tolakszik,
füvek lenge keblén
naphosszat henyél.

Minek törni a jeget,
napon lucsokká izzadni,
ha a csóró tetveket
is arany csüngő fedi.

Kiáltanék, de nincs kinek:
ilyenkor éppen hűsölnek.
Belzebub őrzi a lányokat,
cirógatja rózsás talpukat.

MIKÖZBEN...

Miközben folyamatosan tanulok,
történeted egyre bonyolultabb,
vad csermelyek rajzaként
ráncaid futnak,
rejtőznek előlem
valami merev álmosolyba.

Miközben folyamatosan érek,
sűrűn hálóznak be
az idegen áttétek
s mi eddig annyira vonzott,
mint megunt koloncot,
egyre távolabb toloncol.

M i k ö z b e n
vonásaid üzenetét böngészem,
önön sorsom színeváltozását sem értem –
szál szál után egyazon gombolyagban:
történetünk egyre bonyolultabb.

CSAK EGY SZÓRA

Amikor a költő nekilát
szavaiból felépíteni
a szemközti tűzfalat,
a reggeli utcán
szemelgető gerléket
s elszórtan a siető,
vagy éppen várakozó,
ráérősen cigarettázó embereket –
tulajdonképpen a folyamatosan utazó időt
szeretné feltartóztatni egy szóra
megpihenni a képzelet origóján,
akárha árnyékos fapadon
s a nap dátuma alatt
lepréselni a mulandóság emlékkönyvébe.

SZÉPIA

Valami kisváros állomására
futott be éppen a vonat:
régi szépia-képen
fiatal jegyesek
néznek ki az ablakon,
fejük egymáséhoz dőlve,
ujjaik összeérő térdükön
örökre összefonva –
mennek egy távolban
esőt harangozó égzengés elé,
az álmokban épülő
családi ház felé,
siklanak egy újabb
világégés kellős közepébe,
de a szépia-képen
ebből semmi sem látszik,
csak a két fej
s a mosolyra nyíló szerelem.

ELHALLGATOTT SZÓ ZÖLDJE

Honnan annyi arc
minden próbatételhez,
honnan annyi béke
minden megtéréshez,
mikor a napok
csak folytonos szaporulatok,
föld és lélek
ikerített bevetése,
egyből ezer termés
kinyerése –
hol van már
az ugar pihentető zöldje,
hol mint elhallgatott szó
csöndjében letérdelhetsz,
érezheted az eredendő,
az egyetlen mag dobbanását:
azt ki voltál:
végenincs-jelenések,
rábólintások, szereplések,
nekilódulások és
határidő-betartások előtt –
hol van már a fogalom,
mit szó nélkül is értesz?

AZ ÖREG HALÁSZ ÁLMA

Előbb a halak
tűntek el,
aztán a tenger,
mintha a borvirágos nap
szürcsölte volna fel.

Most a hátramaradt
dűnéken kószál,
akárha trappjukban
megtorpant hullámok
hátán –
álmában csillagok járását,
nagy halak ivását figyel
s fél kézzel evez.

KISEMBER NÓTÁJA

Kifordultál, befordultál,
megpihentél –
későn keltél s néhanapján
veszekedtél.

Jónak hittek, de a légynek
ártottál,
ha borodban kis ujjaddal
halásztál.

Fogadkoztál, szeretkeztél
esténként,
kibicekkel elmélkedtél
keddenként.

Itt a piros, hol a piros:
keresed,
hasadozó tudatodat
férceled.

Szép volt, de a lába
bicegett,
elment, s ami elment,
hadd menjen.

Úgy gondolod, megtaláltad:
(zsákját a folt)
alig éltél, mégis untig
elég volt.

HIÁNY

Gyűjtöd a cuccot,
temérdek pénzfalót,
tányért, papucsot,
sok semmire valót,
törlöd róluk a port,
mint boltos a kirakatot,
naponta átrendezed
a zacskós virágmagot –
hangtalan számolsz
a zsúfolt bazárban
sűrögsz és rámolsz
duplázott műszakban.

Közben észre sem veszed,
hogy hibádzik a leltár:
körüled az ember
már kihullt a rostán.

JÖVENDÖLÉS

Indulj az esti úton:
vár ott rád valaki –
ha mégsem,
haladj csak tovább,
azon a hosszú,
cérnyszerű ösvényen,
nemsokára jobbra kanyarodik –
jó jel,
hogy egészen tiszta
körülotte a mezőny
és egyre magasabbra visz:
legalább a csésze pereméig.

CSAK FELEZŐVONALIG

Jön-megy testemen az idő,
néha túsarokkal,
máskor durván patkolt talppal
klappog, akárha kockaköveken
s nyomán, mint vetett saláta
terjengnek zöld foltok,
kopások, tyúkszemek,
itt-ott felgyűrődök,
másutt repedezek,
plakkok gyűlnek
s néha ágyban feledkezek.

Végső soron így van rendjén,
ahogy mondják: idővel
járhatóvá lettem,
de miért van az,
TE BÁRDOLATLAN,
hogy oly gyakran
hágod át a fehér felezőt?
Lelkem ingoványa
sosem volt utcakő.

EREDENDŐ

Nehéz lehetett
láthatatlan szenteket
festeni – akkor,
a sötét középkorban –
így sokan közülük
jobb szemükre bandzsítanak,
lábuk aránytalanul rövid
s áldozathoz méltatlanul,
maguk felé hajlik a karjuk.

Persze azóta mindről
kiderült:
titokban hús-vér ember
volt a modell.

MADARASDI

Egy röpké órányit
fent keringtem madártávban,
nem igazi tollszárnyakon,
csak sasok szemével,
varjak eszével,
fecskék villámló fürgeségével –
onnan néztem az embereket,
mint futkosó, színes bogarakat
s egy órára
szomorú lettem,
mint az isten.

MINT MIKOR FÖLDET ÉR

Mint mikor hosszú
ereszkedés után
földet ér a hópehely:
hazaérsz.
Megmerülsz a legismertebb
föld illatában,
eléd jön a kert száz színben
párálló tenyészete
s mint kiben hirtelen
lánggra kap a szomjúság,
ajtókat társz,
enyhet szívsz a függöny
lengé selyméből,
ágyad habja süllyeszt
a legpuhább álomba.

Itt ébredni reggelente,
mint hópehely hosszú
ereszkedés után,
nem lehetnek
ennél szebb telek sehol.

HAJNALI HANGPRÓBA

Ha egy összemarék vízzel
le lehetne mosni a tegnap
minden szennyét,

ha a fák hamvas pírja
újraindítaná az asszonyi érés
ijedt-boldog szertartását,

ha a madarak ébredő mocorgása
elnyomná füledben
utolsó zuhanásod sikolyát,

ha nemcsak távolról
nézhetnéd a reggeliző emberiséget,
hanem melléje telepedhetnél,
talán szép napod lehetne végre.

MAGÁNNYOMOZÓ

Milyen nyomasztó:
valaki folyton mögöttem jár –
ott van az első nyelvtani hibámban,
a margóra kitett fekete pontban,
valaki pirongva néz rám
egy kihűlt szerelemből,
ököllel szétvert állótükörből,
elősettenkedik az elvetélt távlatok
magántemetőjéből,
egy-egy kényszer-búcsú
némafilmjéből,
érzem, alattomosan követ,
ellenőriz és meglapul
otthonos tárgyaim kopott fényében,
valaki folyton itt liheg nyomomban,
már a tegnapi titkolt megalkuvásomban:
ÉN.

A HÁZ

A ház, amelyben lakom,
amelyben tegnap és tegnapelőtt is laktam,
ahol apám és nagyapám élt,
félelmetesen kezd hasonlítani rám –
főleg így profilból,
pont olyan, mint én,
vagy inkább én vagyok
a ház eleven mása:
minden rázuhanó zápor
mintha fejemen kopogna,
s ablakai szemével
tekintek néha a túloldalra.

Egyre kényesebb ez a forma:
kiköltöznék, végleg leráznám,
vissza se néznék,
ha nem lenne bőrömhöz forrva.

MOST MONDOM

unokáimnak

Most azt mondom,
játssz velem,
vésd emlékezetedbe
felemelt mutató ujjam
s dorgálón röppenő pillantásom –
tanulj rózsametszést,
hajnali dagasztást,
felhőűzést,
lopj el mindent,
ami benned örökmécsessé
tehet engem,
mert közeleg a nap,
a könnyörtelen mozdulat,
amellyel rám csukod az ajtót,
mint sarokba dobott,
kopott játékszerre,
ha már kinőttes gyermekkorod.

ÜZENET

Siess haza!
Kihúlt a kávéd
s ajkaid nyoma,
mellyel esténként
átadsz álmaidnak.
Tested gübójét
őrzöm ágyamban,
fel ne töltse,
el ne mossa
egy kósza mozdulat –
rozsdázó sin lettem
esők útjában,
gyere haza!
Ki tudja, miféle katasztrófa
vár az emberiségre,
ha majd jön a holnap-vonat
s itt talál engem páratlanul.

TENGERPARTI FECNIK

IMPRESSIONS SOLEIL LEVANT

(Monet-re emlékezve)

Az emberben
a valóság szemével meglátja
az állatot –

a látnok szemével
megpillantja benne
a jövőt.

KÉRDÉS A RÓZSÁRÓL

Miért kell minden nap
tüskéket simogatnom
meztelen ujjal,
hogy újra és újra
a kiserkenő bíborból
beszippanthassam a rózsá
bizsergő élet-illatát?

ÖRÖKÖLT KERT

Csontra csont,
húsrá haj és köröm
építette a humuszt,
termékeny ős-örököm.
Most markomban
hordom rá a vizet,
zöldellő virágos kertembe.

GYÖNGYÖT LÁTNI

Csak addig tartson lélegzetem,
a reggelente derekamba
nyilalló mehetnék,
amíg kinyílik elvermelt
harmadik szemem:
meglátni végre
minden kagyló-szívben
az igazgyöngyöt.

KILÁTÁS AZ ÁGYBÓL

Ebből a szögből kihullt a világ:
csak magányok,
álmatlanságok,
ármányok és tépelődések
fölé húzott tetők látszanak.

Ebből a szögből látom
az egész világot:
az embereket egyetlen csokorba
kötő kék szalagot.

ÁLMATLANSÁG

Puhán hízó Cyklopsz az ég –
hold-szeme vesémbe szúr,
csillag-szög fúródik szemembe.

Meg-megcsörrennek csontjaim,
mint fagyban kikötött
kutya lánc –

Régi kiszámolódsdit nyaggatok:
minden sorral a falióra
kettyenése felel –

Hol van ilyenkor az isten?

IMA

Ma sem felejtettél el
hajnalban felébreszteni,
finoman cirógatni arcomat
egy langyos sugárral,
megengedted, hogy
friss tejet, rózsát
tegyek asztalomra –
tudom, amikor
szakadékba csúsztam
s gyökérbe, gallyba kapaszkodva
százszor is orra buktam,
akkor éppen örülni tanítottál
a hajnali ébredésnek.

SZONETT A HULLÁMOKHOZ

Hullámok érkeznek,
lehunyt pillámra
gyöngyöket könnyeznek.

Hullámok zenélnek,
mintha anyám közeledne,
volt-magamra ismerek.

Hullámok visszhangja
zeng akárha kezdetekből
az élet bölcsődala.

TŰNŐDÉSEK

Verőfény, mint
az első csók napján
és fekete
libasor-kíséret.
Mi volt közbül?
Ki értette?

Elmaradoznak az
üvegszemű házak,
s a fák tele fészkeikkel,
ott maradsz magaddal
a rád szakadt kilakoltatásban.
Megérte a létezés?
Voltál?

MEGTÉVESZTÉS

Már hozzánöttem keresztemhez.
Aki lát, el sem hiszi,
hogy minden ráaggatott
pántlikával, koszorúval,
csillagszóróval,
csak egyre nehezebb lesz.

HARANGOKBAN

Nyelv vagyok
félrevert harangomban,
nyelv vagy
félrevert harangodban –
én nem érzem
fémes ütközésed,
te nem hallod
álcázott sikolyom.

MA

Fáradt ujjaim közül
kicsusszan a nap. –
mint ezüstpénzű hal
tűnik el
az idő mélytengerében.
Lassan tegnappá leszek.

A KAGYLÓ

Itt ülök, eső utáni parton,
mint kit dúlt habok
adtak el koncon –
jaj, szívtelen visszhangok!

Itt vagyok, aszalt végtermék,
homoknak, sónak torz szobra,
ráncok-szántotta kagylóhéj,
nagy vizek szépének utóda.

Fél század csonttá faragott,
s bennem a legnagyobb teher:
az, ki igazak gyöngyéről álmodott,
most héjként üresen hever.

A HARMADIK KÍVÁNSÁG

Amikor végre kifogta
az aranyhalat,
két miccset kért tőle
és egy doboz sört –
no meg egy csalit,
amivel holnap is
kijöhet halászni.

TRÓJAI ÉJSZAKA

Csönd van. Gazdát cserélt
estére a szél.

Por száll alá a térre, mint
szürke szemfedél.

Fáradt nap után elhevert
a sok vitéz,
fű alá folyt literszám a
a trójai vér.

Én lennék egyedül
ébren,
örült kísértet, bomló testek
felett?

Én lennék kiáltó baglya
alvók szellemének,
csecsemőink földjéért pörölő
dúlt eszméletnek?

Önként virrasztok
sebek s tetemek felett,
jól tudom: nem vég ez,
csak áltató szünet.

Túl a falakon nyüzsög
a kapzsi horda,
most állítja tolvaj hajóit
az ármány csatasorba.

Nem lehet, hogy ezer vitéz
nyögi még mámorát,
nem lehet, hogy egy sem hallja
a baltacsattogást!

Erdeink hullnak, vadak keresnek
nyomvesztő utat,
most ácsolják holnapunkhoz
a trójai lovat.

AZ, KI CSILLAGOT FARAG

Ő az, ki semmi-érmékből
csillagot farag szavaival,
ellopja a tárt ajkú házak dalait
s éjjelente lekottázza
az érett kertek,
asszonyi csípők ringását –
a költő kihallgatja
a föld benső titkait
s nehezeknek becsempészi
az elmenők poggyászába:
nem mondja, hová kell eljutnod,
csak azt, hogy vannak
s lesznek ablakok.

A költő az,
ki magát úgy hazudja,
hogy könnyebb legyen
rátalálnod igazadra.

BÖKVERS

Úgy tűnik, néha hebehurgyán
megfelekedzel rendeltetésedről:
hogy éjszakánként szemedben ringasd
a csillagok tükörképét
s homlokodon egyensúlyozd az eget,
hogy belakhassák a madarak –
ürügyül pedig a ma kalandjaihoz,
gyereket taníts repülni:
holnapi madarat.

KÜLÖNBSÉG

Semmin sem csodálkozom jobban,
mint a perc művén,
mely képes a halál szemében is
megtalálni a szálkát –
különbséget tesz köztem
és az úton mögöttem
átkelő ember közt:
én látom, amint vérében fetrengve
próbál megkapaszkodni a csillagba,
mely éppen most húzza meg
az összeadás vonalát alatta –
ő már semmit sem lát.

ÉJJELI METAMORFÓZIS

Éreztem jelenlétét,
már amikor megfojtotta
szobámban a lámpákat
s árnyéka mellkasomra
térdepelt.
Elaludtam. Könyvem
mint kitárt szárnyú lepke
hullt szememre.
Reggelig elrabolta
barátaimot, testvéreimet, irigyeimet
s lisztet szórt fejükre,
felszántotta homlokukat,
hatalmas köveket
kötött a hátukra.
El akartam mondani nekik
legfrissebb vers-álmomat,
de ők másfelé néztek
mint a megszégyenültek.

MADÁRHANG

Csak két hangot ismer
ez a madár: kár-kár –
lényegében csak egyet
melyet aztán egész nap ismétél
egyforma hangerővel
és vonal-szinten –
akkor is ha vihar közeleg
akkor is ha verőfény,
tél vagy kikelet.
Kár-kár, ha
csecsemő hal meg
és ha kiégett vén egyaránt,
nem csuklik és nem fordul le
mereven az ágról.
Ha valami okosgép
látható tájjá fordítaná a hangot,
végtelen hómező lenne,
vagy sima sivatag,
akár az idő képe,
akár a föld
egyhangú vándorlása

EGYENSÚLY

Egy gyerek játszik
a vízparton mögöttem:
színes kavicsokkal dobálja
szívemet,
ettől lesznek nyomaim
egyre mélyebbek –
előttem vén halad,
mintha testtelen,
csak ezüsthaja sziporkázik,
– nevemet betűző csillag –
Nyugtalanul alszom,
fel-felriadva körülnézek,
nehogy visszafelé röpjének
a színes kövecsek,
nehogy az éj-huzat
elkeverje csillag-vénem
a tejút porával.

SZEMEMMEL NÉZI

Nappal robotol a Föld,
cipeli a hátára nőtt
város-púpokat,
rohangál szikkadt torokkal
a világmindenség sivatagában,
csikorgó tengelyén,
mint nyárson forog körbe
a Nap parazsa fölött:
zöldeljen, harapjon húsából
minden éhes tenyészet –
de csöndes éjjelen,
mikor harmat-könnyes
füvén elheverek,
szememmel nézi,
szárnyá nyúlt karommal
öleli testvéreit,
a csillagokat.

KÖZBEESŐ KÉTELY

Búvölöm a tükörsima tengert
s rajta a sirályként
lebegő halászbárkát –
Mi van, ha nem tudok
már oda eljutni,
ha fohászom nem tart meg
a víz felszínén,
sőt halászok sem lesznek,
hogyan tanúsítsák száraz talpamat?
Ki hiszi majd el nekem
az elgördített sziklát?

EGYRŐL NE KÉRJ

Kertünk most végre gazdag:
fái – nagyhasú nők,
dúsan áldottak –
de egyről ne kérj
gyümölcsöt,
már nem adhatok.
Mikor fejemmel
lombjáig értem
s nedvek dalait
szívemmel szürcsöltem,
virágait mind leszaggattam,
ősze kincseit
lábad elé szórtam.

PILLEVADÁSZAT

Az éj közepén magába szívott
a felbolydult tömeg.

Hová rohanunk?

Mit követelünk?

Merre kell néznünk?

A hosszúra nyúlt várakozásban
kihunytak mécseseink,
mint hiszékeny kamaszok illúziói
s álomba zuhantunk
a terek hideg kockakövein.

MÉG LÁTOK

Az ős rothadás-füstje
beszivárog koponyám varratain.
Dühös vagyok
a fejemen koppanó
fémes levelekre:
miért tévesztenek össze a földdel
Még járok,
még érzek, még vagyok,
még...

MADÁRFIAK

Gondolataim – madárfiak:
még lapok, könyvek fészkeben
tülekednek –
ha valaki most összegyűjtené őket egy kalapban,
hogy az emberiség szórakoztatására
kihúzza mindenki
a maga szerencsáját,
azt mondanám,
nem ők választottak:
szavaim találták meg
a lélek-rokont.

PAPRIKAJANCSI HALÁLA

Az éjjel – talán csak
pár percre –
ismét ott voltam
a legismertebb házban.
Minden a régi helyén:
a két vizesvödör,
a zöldre mázolt rácsos ágyam,
meg a patyolat-rongyszőnyegek.
Paprikajancsi-babámat
a fásládában találtam meg –
mintha baleset érte volna:
hasán kibuggyant a vatta,
feje szétroncsolva.
Úgy szorítottam magamhoz,
mint ki szívét hallgatja,
de nem sírtam –
még ott,
a láda előtt térdelve is tudtam:
már nincs ki fejemre tenné kezét
vigasztalóan.

CSALÁNING

Rabul ejtett bennünket a fény,
már amikor először
feltépte szemhéjunkat.
Azóta is keressük fűben-fában
emberi pillantásban –
hosszú éjszakák után
úgy kerekedik szemünk
az első sugárra,
csavarodunk rá
teljes testünkkel,
mint gyámoltalan gyerek,
anyja eres lábára,
Háttal a tárgyak-vetette árnyaknak,
naponta magunkra
öltjük csaláningét,
tőreivel szántjuk pupillánkat,
nem számít már,
hogy idővel megvakít
s elbotlunk az utunkba eső
legelső halálban.

EMBERBŐL SZOBROT

Mindig csak fából
faragnak ember-szobrot,
nem emberből
mintáznak fát
köztereken emlékeztetőül
a kivágott erdőkre,
mert nem várhatják el tőle
az őszi lombhullatást:
szörnyen bűzlene
csontjairól leváló
hóhér-emlékezete.

A TIPP

Már bemérhetetlen emlékezet óta,
amikor isteni jeladás nélkül
egyetlen szénaboglya sem gyulladt ki,
Pythia már akkor megjósolta,
hogy kételyből kiindulva,
csak újabb kételybe juthatunk,
minden hajnalra
napnyugta következik
és porból útra kelve
csak porunkba térhetünk meg.
Így már a sötét középkorban is
gyerekjáték volt felfedezni,
hogy a Föld gömb alakú.

SELEJTÁRU

Próbáltak fejtetőre állítani,
hogy agyamra menjen a sok
hajóroncs feladott reménye,
a palackposták idejétmúlt üzenete,
hogy rozsdás levelekként borítsanak el
a lakatlan szigetek –
de nem találtak rajtam jelmagyarázatot.
Nem mutatta testemen fekete nyíl
a lent meg a fent irányát,
nem óvott rágalmaik jégesői ellen
a nyitott esernyő
s törékenységemet sem jelezte
üres pohár.
Az emberiség hangya-bazárjában
így minősülhettem eladhatatlanná:
selejtáruvá –
akár a temetőik csendje,
melyet már nem bírhat szóra senki.

ÖRÖKRE BEFEJEZETLEN

Félszeg és képlékeny vagyok,
mint szándékosan abbahagyott szobor,
melyről tudva tudja alkotója,
hogymint soha nem lesz tökéletes.
Rám ragaszt ma is valamit a Mester,
holnap behorpaszt, sebet vág testemben,
megvon egy árkot, mélyíti tekintetem:
önmagam így sohasem lehetek.
Száz kérdés bomlasztja lényegem
s minden nap súlyosbít egy válasz,
meztelen vagyok mégis, akár az igazság
szemérmét bárhogymint is takarnád.
Láttam fát, melynek gyümölcse
lehullott már zölden,
de újra és újra virágzott:
génjében élt küldetése.

VARIÁCIÓ EGY ARS POETICÁRA

(Nichita Stănescu parafrázálva)

Véréig bontani a létvalót
s feloldódni benne,
mint óceán-szerelemben,
mikor nem tudni már,
hol fejeződik be a férfi
s kezdődik el a nő árama –
aztán már nem
egy körülhatárolt formában
élni tovább,
csak fényvegyületekben:
mondjuk a szurokból szabadult
léptek röptében,
egy Bach-fúga lélegzetében,
vagy az épp megszülető perc
rettenet-örömében –
belakhatod így folyamatosan
omló-sarjadó városait,
járhatod utcáit,
mint lávaként kígyózó áramköröket,
melyek pizokallergiát, szóhúséget
és tükörkép előtti megtorpanást
csempésznek szellemedbe,
hoggy eggyé lehess vele
s benne az archív posztulátummal:
önmagad igazának súlyával.

HALÁLKÖZELBEN

ő vizsgált végig
fekete köpenyében
nem az orvos
szálkás ujjával
pengette gerincem:
laza húr
már mélyen a tudat
tengerszintje alatt
meglepett bűzös lehelete
sokáig fojtogatott
testem körül sűrű
buborékok szálltak fel
végül elment
megunt vagy
pihenőt tart
nem tudom
tintaszín kézjegyét
itt hagyta torkomon

TÁNC MINT HIT

Pörgés, szaltó, fel-felröppenés –
mit üzenhet a láb, a nyak
a legyezőként terülő ujjak
jelbeszéde?

Ős-barlangrajzot fordít
izmok nyelvére?

Kígyó-párduc-lopakodás,
diadalmas vadászugrás,
vagy szerelmes vonaglás
kap lángra a mozdulatban?
Anyagot foszt meg alakjától,
szellemet kottáz madárdallá
és mindet gyermekivé sodor:
súlytalan játékká,
mely percre elhitei szabadulásunk'
a múltó idő szorításából.

DESDEMONA ÉS A ZONGORA

Nézem hosszú,
billentyűsre valló ujjamat:
mennyi Bach-fúga,
Cantata szállhatott
volna fel alóla
s zöld árnyakban
úszó szememmel
hány Desdemona sírhatott volna
estéről estére.

De szétfoslott mint hályog
a gyermeki látomás,
úgy mondták,
az efféle csak ábránd,
ködös és jelképes:
a nagybetűs jellem
ennél jobb sorsra érdemes.

Maradt hát a belső Cantata
– és persze az angyali Desdemona –
kihűlő világunk
szobányi lakályossága,
téli esték utcáin
hársak virágzó ága.

A HAMU FÉLTEKÉJÉN

Már egész ébrenlétemet betölti
ez a kutakodás:

bokáig, vérre menő
megkínzatasig állok
az áldozatok hamvában –

keresem szépen megtervezett
légcsavarom maradványait,
a kamaszkori keresztelő jánosok
korom-csontjait,

töprengésig lemart
emlékezettel tapintom
évekig szobrozott bizonyosságok
szétszórt romjait.

Hamuból kelnek fel napjaim
és hamut könnyeznek éjjel
a kilobbant egek:
ez akad meg torkomon
az üvöltés helyett
s a szavak...
szavaink is mind elégték –
most hamvaikat szórjuk
egymás szemébe.

TÁJKÉP VAN GOGH-GAL

Naponta újragondoltad
sárgáid,
nedvesen tartottad
a folytatás kínjáért.

Névtelen változatai
a tapinthatatlannak,
pillanat-örökre megragadtak
a vászon feszületén.

Búzavirág-tekinteted
most ott úszik fölötte:
kitárt szárnya
a lehullott madárnak.

A KÍGYÓ JEGYÉBEN

előállítottak az esküre
kiparancsoltak az utakra
felsorakoztattak a parancsra
letagadták a sortüzeket
elrendelték a győzelmet
felavatták a színeváltozást
kijátszották a reinkarnációt
importálták az iránytűket
példát adtak az álmainkra
végül a szemét alól ránk kúsztak
a végig melegen tartott kígyók:
olyan halál volt ez,
mely után most élni kell.

A LEJTŐ MŰVÉSZE

Látom, már minden
gazdátlan szél
belém mar,
szaggatja eleven fonalaim,
melyekkel szárnyakhoz
kötöztem magam –
érezem, mint pattannak el
a vérző húrok
s szivárogo az alvadt dal,
mint elfojtott visítás.

Kottázom a kényszerű
ars moriendit,
miközben selejtté bomlik
minden anyag:
a szárny havazó rozsda,
a test szénatomok kupaca.

Talán csak a vers marad,
eszmélésem rajzolata
a lassított zuhanásban.

ŐSZ HEGEDŰRE

kövek lépteivel
jön az álarcos ősz
bezúdul a barlanggá
tágult metamorfózis
éjjelébe
valamikor ágak ujjai
gyűjtötték itt
a nap vérét
hattyú-sóhajuk
most beköltözik
a hegedűk torkába

TÉRKÉP

Tenger medrét
feltöltő vándorlások,
saját határait
megtagadó geometriák,
kontinensekre homoruló
ólom-egek szülik most
a sakál-árnyakat.

Mekkora szeretetnek
kell kisütnie,
hogy ismét láthassuk
a tengert,
a törvényekre hallgató geometriát
és a szem-tiszta eget?

FARKASOK ÉJSZAKÁJA

Tekintetem hálójából
kihulltak már a madarak.
Akárha tűzvész után,
elüszkösödött ég
mered most rám:
esőben dagadt fák
ágai szőnek rá
lila visszereket.

Éjjelente farkasok éneke
szivárogoz át ablakomon
s elvéreznek a tőklámpások.

BABONA

Idomtalan, torz
levelek hullnak,
mint vénember szájából
a fogatlan szavak.
Elszakadt a harangok kötele
s a halottak immár minden jel nélkül
hagyják el a földet,
saját öklükkel dörömbölve
a szürke ércapukon –

Ott vacognak
időtlen rettegésben,
mint fészükéből kihullott
meztelen csókafiak
és süket isteneknek morzsolják
bűneik rózsafüzérét,
míg elszakad a szál –

Idelelni ilyenkor
napokig pereg fejünkre
a kegyetlen jégeső.

ÚRVACSORA ECETTEL

Mintha kiradírozták volna
körben a tárgyakat,
olyan korlátlan szálldosnak
a versigék
szerte a fehér damasztal
megterített várakozásban.

Vershívők ritkás sorai
járulnak lesütött szemmel
a meztelen igazságok oltárához
s úgy távoznak,
mint kik feloldozás helyett
ecetet kaptak.

FEKETE KAMÉLEON

(Öregeinknek)

Ottfelejtí néha magát a napon.
Fekete gyapjúgönceiben
hozzánő árnyékához,
mint alvó kaméleon
rejszínében az ághoz.
Nem jut el hozzá jövés-menés,
a nap kapucsattanásai kihalnak,
olvad rendre minden
a feketében.

Néha rég felejtett neveket szólít,
hangtalan motyogó ajakkal
s akárha kendőjén bogot,
igazit legyintésnyit
a sok-sok tegnapon.

ŐSZI DIMENZIÓK

Tekerccsé sirült
a gesztenyelevél,
mint parázsra dobott
szalonnabőr.

Lángra lobbant már minden,
ami zöldből aranyba
majd rozsdába menekült –

Napok óta nem leli nyugalmát a kert,
fel-felriad a gesztenye-dobolásban
s a szél vonításától
lúdbőrös lesz.

Eközben – akárha
párhuzamos dimenzióban –
az ember él és akklimatizál.

KRITIKAI ÉRTÉKELÉSEK

Ami megragadott ... a verseiben – valami feszülő energia, amely főként az igékben jelentkezett; nemkülönben egy kezdőknél eléggé nem értékelhető tömörségre való törekvés, szűkszavúság, elliptikus írásmodor: mintha erősen ledugaszolt palackban erős esszencia, robbanóötlet forrta. (...)

Benne... mono- és mini drámák [vannak]... a paraszti sorsról, öregségről, halálról; a saját különbejáratú asszony-emberi sorsról, s benne furcsa ékszerként, titkon felöltött, menyasszonyi ládából előszedett csodafátyolként – a vers, amelytől megszépül, elviselhetővé, sőt nagyszerűvé változik a derékszaggató, agyat-vesét zsigerelő hétköznapi lét. A vers, amelyben ugyanaz a drámai feszültség, robbanó nyelvi energia keres és talál magának utat a lírai beteljesülés felé mint amire annak idején felfigyeltem, ugyanolyan ökonómiával, ízléssel, mértéktartással, kerülve a közhelyet és igencsak módjával metaforikusán: tehát figyelemre méltóan modernül, ugyanakkor biztató módon tudatosan.

(Lendvay Éva)

B. Tomos Hajnal, bár témáiban szorosan kapcsolódik néhány jól meghatározott – igaz, tág – fogalomkörhöz (ilyenek a gyökerek, hagyományok, gyermekkor, humánus és természet kapcsolata, asszonysors stb.), ritkán járhatja üresben költői „malmát”, s amit abban „öröl”, az ha darabos is, de friss, eleven, életközeli, frappáns, meggyőző. Szerethető, sugallatos, mégis nyílt költészet az övé, amely kerüli a csillogást, a mutatós szélsőségeket, nem a meghökkenés szándékával veti papírra lírai vallomásait, hanem mert kisugárzó erőt vél felfedezni a költészet szabályainak engedelmessé, sajátosan rendeződő szövegeiben. Úgy gondolom, hogy mindaz, amit leír, elsősorban öneki hoz valamilyen magas fokú elégtételt és örömezt, vállalva az utódkihordás megpróbáltatásaira emlékeztető, rövid lefutású „versben születéseket”. Nem rendel mindent alá a versnek, de tudja, hogy a líra iránti elkötelezettség nélkül nincsen költészet. Ezért tér vissza újra és újra, bár kihagyásokkal, az önmegmutatkozáshoz, a nyilvános kitárulkozáshoz. Versei sosem lezártak, valamilyen formában folytathatók – de nem a vers síkján, hanem a befogadás bozótosában, ahol jól el lehet ugyan tévedni, de végül is mindig kiútra találhat az ember. (...)

B. Tomos Hajnal verseiből nem elsősorban a női érzékenység, a finom megfigyelések, a könnyed gondolattársítások tolokodtak elő, hanem a makacs kérdés, a plebejus keménység következetessége, a józan belátás kesernyés szomorúsága, lírai szublimálása.

Igen, e kötet szerzője nem nökként, hanem költőként gondolkodik – anélkül, hogy elfelejtené vagy letagadná, hogy tapasztalati világa egybevág a dolgos asszonsorssal, az illúziótlan mindennapokkal, a küzdelemmel, a terhek tudatos cipelésével. Ezért aztán verszenéje sem cseng-bong unos-untalan, sőt, jókora disszonanciában fogant, amit elsősorban a gondolatok ritmusa és egymásba fonódása igazgat.

B. Tomos Hajnal lírája igazából most jutott delelőre: mindaz, ami őt költőként foglalkoztatja, az a mi belső szívügyünk is – csak lehet, hogy nem mindig tudunk róla, mert elkábítanak az időfolyam parthoz csapódó fodrai, hullámcsobogásai. E versekből belénk szüremlik az a tudatosság is – remélem –, ami a hagyományokhoz, a múlthoz kapcsol mindannyiunkat. Ez a múlt embereket, gesztusokat, magatartásokat, emlékeket jelent, és mindenek előtt szülőket, felmenőket, akik bennünket hagytak hátra maguk helyett, életre hívni vagy hallgatni ezt az apokrif muzsikát, amely csupa-csupa míves konstrukció, és mégis – mintha valóságos lenne...

(Cseke Gábor)

Alázat, beletörődés, megbékélés a sorssal, amely rá méretett. B. Tomos Hajnal halk szavú, szemlélődő és örökkön éberem figyelő költő, aki minden tapasztalásból szikrázó logikával vonja le a következtetéseket. Verseiből harmónia sugárzik, képei egyediek, metaforái lényeglátóak. Költeményeiben nem ritka az axiómaszerű, tömör konklúzió, a beletörődésre ösztönző végkövetkeztetés. Úgy látja a világot, a labilis emberi lét hibáit, a kisebbségi sors megélésének módzatait, mint egy beavatott, akinek az a küldetése, hogy segítsen az adott és megváltoztathatatlan dolgok elfogadásában. (...)

Az emberi lét különböző fázisainak megélése küzdelem az egyén számára. A végkifejlettel való megbékélést, a veszteségekből való gazdagodás lehetőségét fogadjuk el B. Tomos Hajnal verseiből!

(Kapui Ágota)